

Reactie open consultatie concept

Wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 teneinde gemeenten in staat te stellen voor meer voorzieningen een eigen bijdrage van de cliënt te vragen die afhankelijk is van zijn financiële draagkracht (Wet afschaffing abonnementstarief Wmo 2015).

Algemeen:

Het is een goede zaak de Wmo 2015 weer compleet te maken tot een wet waarbij de eigen kracht voorop staat.

Net als bij de Jeugdwet is de Wmo 2015 gebrouwd op de eigen kracht.

De aanhef van de Wmo 2015 zegt dit met even zo veel woorden:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat burgers een eigen verantwoordelijkheid dragen voor de wijze waarop zij hun leven inrichten en deelnemen aan het maatschappelijk leven, en dat van burgers mag worden verwacht dat zij elkaar naar vermogen daarin bijstaan; dat het tevens wenselijk is nieuwe regels te stellen om de rechten en plichten van de burger meer met elkaar in evenwicht te brengen; dat burgers die zelf dan wel samen met personen in hun naaste omgeving onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, een beroep moeten kunnen doen op door de overheid georganiseerde ondersteuning; (...)

Eerst zullen burgers moeten proberen zelf hun problemen op te lossen: zelf, of met behulp van anderen in hun omgeving. Pas als dat niet lukt gaat de gemeente helpen in het kader van de Wmo 2015. De eigen kracht is het hart van de Wmo 2015. Dat hart houdt de Wmo 2015 kloppend, oftewel: daardoor kunnen gemeenten de Wmo 2015 blijven uitvoeren.

Het zelf oplossen van problemen is logischerwijs ook het zelf financieel oplossen van problemen. De eigen kracht kan niet alleen slaan op andere personen, maar moet zeker ook slaan op de eigen financiële mogelijkheden. Het abonnementstarief heeft in feite een belangrijk deel van het hart van de Wmo uit de Wmo gehaald. Dat leidde tot (om de beeldspraak maar voort te zetten) hartfalen in de Wmo 2015.

Aan de andere kant mag het niet zo zijn dat de eigen bijdrage het mensen onmogelijk maakt zelfredzaam te zijn en te participeren. Met andere woorden: mensen die te maken hebben met cumulatie van extra kosten op basis van hun beperking (of handicap) moeten ontzien worden, zodat de maatwerkvoorzieningen voor hen financieel mogelijk blijven.

Met deze uitgangspunten is in het concept wetsvoorstel naar mijn mening te weinig rekening gehouden. Er zou daarom in algemene zin meer rekening moeten worden gehouden met:

1. De doelstelling in de Wmo 2015 de financiële eigen kracht weer een plek te geven, zodat ook dat stuk eigen kracht weer een rol gaat spelen;
2. De noodzaak rekening te houden met het gegeven dat mensen met een beperking door de eigen bijdrage Wmo 2015 niet beperkt mogen worden in hun mogelijkheden tot participatie.

De eerste opmerking zie ik ook terug bij het advies van het Adviescollege toetsing regeldruk als die aanbeveelt: een eenvoudig, concreet toetsbaar en voor alle betrokkenen begrijpelijk doel in de wet op te nemen. Dat doel zit al in de wet; de eigen kracht. Alleen moet

geformuleerd worden dat dit weer in ere hersteld moet worden en wat dat maximaal mag betekenen voor de cliënten die moeten gaan betalen.

Wat de tweede opmerking betreft verbaast het mij dat er een maximum voor de eigen bijdrage is aangebracht. Dat zal net als het abonnementstarief weer de cliënten met een zeer ruime financiële draagkracht bevoordelen: die hoeven als zij het maximum al betalen voor volgende voorzieningen niet meer te betalen. Beoordeeld zal moeten worden of de ondergrens niet omhoog kan en moet, terwijl de bovengrens mijns inziens afgeschaft kan worden.

De nadere invulling

De nadere invulling zit niet in dit concept wetsvoorstel, maar in een Algemene maatregel van Bestuur op basis van artikel 2.1.4a lid 4.

Over die uitwerking heb ik al gezegd dat de ondergrens wellicht naar boven kan om een grotere groep te sparen en dat de bovengrens veel beter gewoon helemaal afgeschaft kan worden. Dat stukje solidariteit lijkt me ook binnen de Wmo 2015 zeer gewenst.

Ik denk dat het goed is te berekenen wat het financiële gevolg is van het verhogen van de ondergrens naar 130% van het sociaal minimum en hoeveel mensen daardoor meer mogelijkheden te krijgen tot participatie. Daarnaast zou berekend kunnen worden wat het betekent als het maximum van circa € 275,- per maand aan meer inkomsten. Ongetwijfeld zal de groep cliënten tussen 120 en 130% van het sociaal minimum groter zijn dan de groep die meer kan betalen dan ongeveer €275,- per maand. Het is goed inzicht te hebben in deze gegevens en te kijken wat dit concreet betekent voor de meerkosten van de uitvoering van de Wmo 2015.

Wat betreft de eigen bijdrage algemene voorzieningen denk ik dat er één regel moet gelden voor heel Nederland. De eigen bijdrage moet landelijk geregeld zijn. Gemeenten houden immers de mogelijkheid ten positieve af te wijken.

Algemene voorzieningen zijn er in 2 soorten. De algemene voorzieningen die gewoon al aanwezig zijn en de algemene voorzieningen die speciaal in het kader van de Wmo 2015 worden ingericht. Omdat zij passen in de Wmo 2015 lijkt het mij logisch ofwel de daadwerkelijke kosten in rekening te brengen (zoals bij een was en strijkservice de kosten zoals berekend door het Nibud berekend kunnen worden) of aansluiting te zoeken bij het normale systeem van eigen bijdragen. Wie dagopvang ontvangt via een algemene voorziening is niet anders dan wie dagopvang ontvangt via een maatwerkvoorziening: het dagopvangprobleem wordt (gedeeltelijk) opgelost.

Wijziging maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget

Het is goed deze vreemde formulering te herstellen. Wel is het jammer dat niet ook andere problemen en lastige formuleringen in de Wmo 2015 meegenomen worden in het meer bij de tijd brengen van de wet. De vraag is of er niet een andere oplossing gekozen zou moeten worden.

Andere oplossing

In 2013-2014 verkeerden we in een gelijksoortige situatie als waar we nu in verkeren: de Wmo (oud) moet aangepast worden en er kwam een nieuw kabinet. In die tijd is er voor

gekozen om niet alleen begeleiding over te hevelen van AWBZ naar Wmo (oud), welk wetsvoorstel al door de Tweede Kamer was aangekomen, maar het hele systeem aan te pakken.

Ook nu wordt er een nieuw kabinet geformeerd. Ook nu zitten we met wetten (Jeugdwet, Wmo 2015, Wlz) die op zich of in onderlinge samenhang allerlei problemen opleveren. Misschien is het te overwegen om het gehele wettelijke systeem Jeugdwet, Wmo 2015 en Wlz eens opnieuw tegen het licht te houden en op alle (zeer) zwakke plekken aan te passen zodat we met een Jeugdwet 2016 (of 2027) Wmo 2026 (of 2027) en Wlz (2026 (of 2027)) een aantal grote knelpunten in deze wetten op kunnen lossen.

Grou, 28 januari 2024,
Wim Peters,
op persoonlijke titel.